

EL GOLF PÈRSIC, NOVAMENT

Antoni Segura i Mas, president del CIDOB

Ni els Estats Units ni l'Iran poden assumir una confrontació militar on tots dos hi tenen les de perdre. Per això, la tensió provocada per l'assassinat de Qassem Soleimani va quedar ràpidament limitada per factors polítics i sobre tot econòmics que demostren l'afebliment de la influència nordamericana a l'Orient Mitjà i el Golf. Si l'economia mundial va aguantar l'escalada bèl·lica de principis d'any va ser perquè la regió ha deixat de ser clau per als Estats Units i Europa. Àsia és avui un actor importador i exportador prioritari.

611

FEBRER
2020

Aquest article es va
publicar prèviament
a *La Vanguardia*

El 2 de gener era assassinat a Bagdad el general de divisió iranià Qassem Soleimani per un míssil nordamericà llançat des d'un dron. El cada cop més qüestionat règim dels aiatol·làs rep el suport de milers de manifestacions que clamen venjança. Donald Trump respon a les amenaces advertint que bombardejarà 52 objectius (el nombre d'objectes estatunidencs que entre el 1979 i el 1980 foren retinguts a l'ambaixada nordamericana de Teheran) si l'Iran ataca interessos dels Estats Units. El dia 9 a la nit l'Iran ataca amb míssils dues bases militars de l'Iraq on hi ha soldats nordamericans. Tanmateix, adverteix de l'acció amb antelació i no hi ha víctimes. Un dia abans, un avió comercial ucraïnès s'estavella a prop de l'aeroport de Teheran i moren 176 passatgers. Més protestes multitudinàries contra els Estats Units a l'Iran. Però, tres dies després, el president Hassan Rouhani ha d'admetre que l'avió havia estat abatut per un míssil iranià i els manifestants es giren, aleshores, contra el règim, com passa des dels aldarulls del 2009 pel frau electoral de Mahmud Ahmadinejad, i la policia respon amb gasos lacrimògens i bales de goma.

El conflicte, no obstant, no va a més, perquè l'Iran sap que no pot guanyar una guerra contra els Estats Units i sí, en canvi, fer caure el règim com a l'Iraq el 2003; i Trump no pot ocupar un país extens amb 83 milions d'habitants sense comprometre un immens contingent de tropes en any electoral per iniciar una guerra que tampoc no pot guanyar i que pot encendre tot l'Orient Mitjà, on ja té prou dificultats per sortir de l'Afganistan, i de Síria i l'Iraq. Probablement per això el comportament del preu del petroli i la reacció de les borses han estat moderats. En el cas del cru, el preu de les varietats WTI cru -EUA-, Brent cru -GBR- i l'iranià lleuger van experimentar una lleugera alça el dia 3 de gener (3,4% de mitjana) per assolir els màxims el dia 6 (63,27 dòlars el barril de WTI, 68,91 dòlars el de Brent i 66,46 dòlars el de lleuger iranià) i iniciar després una davallada que els situa els dies 8 i 9 per sota dels nivells de començament d'any. Les borses, per la seva banda, amb prou feines van notar l'efecte de l'execució de Soleimani, si ens atenim al comportament d'alguns dels índexs principals: els nord-americans Dow Jones i Nasdaq cauen lleugerament entre els dies 2 i 3 de

gener, per remuntar el dia 6, tornar a caure el 7, pujar el 8 i el 9 i baixar altre cop el 10. Comportaments semblants presenten el Dax alemany i el Nikkei 225 japonès, mentre que l'Ibex 35 espanyol presentava una tendència sostinguda a la baixa. Sempre, però, amb oscil·lacions inferiors a l'1%.

Hi ha un altre factor que potser explica la contenció de Trump quan, després de contravenir de manera flagrant el dret internacional, atura la maquinària de guerra. I és que, en bona part, la regió del Golf ha deixat de ser econòmicament territori nordamericà i europeu. El 2017 la Xina ja figurava com un dels principals països destinataris de les exportacions –bàsicament cru–d'Oman (44%), l'Iran (28%), l'Iraq (20%), Kuwait (17%), l'Aràbia Saudita (12%), Qatar (11%), Bahrain (7%) i la Unió d'Emirats Àrabs (5%). També l'Índia, Corea del Sud i el Japó i, tot i que menys, Singapur figuren entre els principals receptors de cru d'aquests països. Els Estats Units només apareixen com a receptors d'un 16% de les exportacions de l'Iraq, darrere de l'Índia (21%) i la Xina. I la dependència és recíproca, ja que els principals països de procedència de les importacions també són els asiàtics. La presència nordamericana només és rellevant en el cas de les importacions a l'Aràbia Saudita (14% els EUA, però la Xina 15%), Kuwait (13%, i la Xina 14%), la Unió d'Emirats Àrabs (7%, i la Xina 9%), Qatar (9%, i la Xina 11%), Oman (28%, i la UEA 36%) i Bahrain (7%, i la Xina 9%). Alguns països europeus, Alemanya i Itàlia sobretot, apareixen amb percentatges modestos com a receptors o subministradors dels països de la península Aràbiga.

I, tanmateix, convé no jugar amb foc, perquè la regió de l'Orient Mitjà no pot suportar una altra guerra (continuen les de Síria i el Iemen) amb epicentre a l'Iran i possibles ramificacions a l'Iraq, l'Afganistan i la regió del Golf. La revolució de l'Iran del 1979 obre una profunda bretxa entre l'Aràbia Saudita i l'Iran, perquè el règim dels aiatol·làs qüestiona la legitimitat dels saudites per custodiar els llocs sagrats de l'islam (la Meca i Medina). Els aldarulls a la Meca del novembre del 1979 acaben d'alimentar els temors saudites i la rivalitat entre els dos règims que pugnen per l'hegemonia política i religiosa com a caps visibles, respectivament, del sunnisme i el xiisme. La por de la consolidació d'una mitja lluna xiïta (des de l'Iran i el Líban passant per l'Iraq, Bahrain i Síria) obsessiona Riad. I un nou conflicte a la regió preocupa al món i a la UE, ja que la regió representa entorn d'un 8% del PIB mundial, un 7% de les exportacions i un 5% de les importacions, i concentra més d'un 52% de les reserves de petroli conegudes. En suma, cal disminuir la tensió i rescatar l'acord sobre el programa nuclear que l'Iran va signar a Viena el juliol de 2015 amb els EUA, Rússia, la Xina, el Regne Unit, França i Alemanya, del qual Trump s'ha desvinculat.